

PATRIMONIUL DIDACTICO-ȘTIINȚIFIC AL USARB

DIDACTIC-SCIENTIFIC HERITAGE OF USARB

Elena CRISTIAN, șef serviciu,
Svetlana CECAN, bibliotecar,
Serviciul Organizarea și conservarea colecțiilor, BȘ USARB

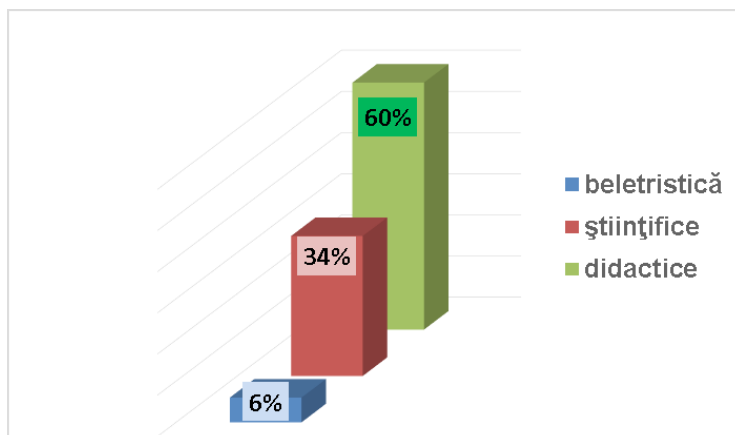
Abstract: *Didactic-scientific heritage of USARB has been developed over the years, being the link of the connection between generations. The authors who contributed to the production of cultural and scientific heritage reserves a special place in the history of USARB and the national culture. Didactic-scientific heritage consists over 2 800 monographic works, materials of scientific conferences and symposia, dictionaries, guides, curricula, bibliographies, catalogues, bio-bibliographies, serial publications (magazines, yearbooks, newsletters), teaching materials, promotional materials, programs, and other documents.*

Key-words: *Compulsory Stack Universitaria , heritage, document, periodical publications, Bălți teachers, Institutional Electronic Repository, ORA USARB, thesaurus, utilization, promotion.*

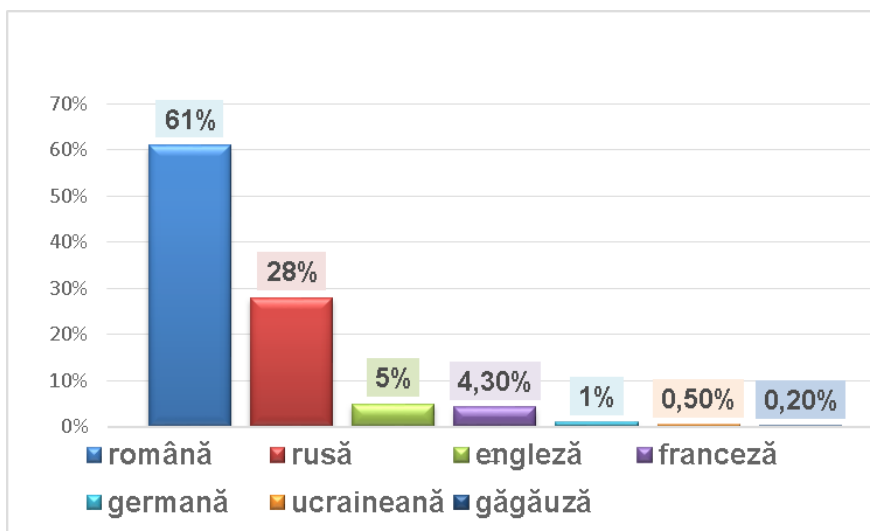
Produsul științific al unei națiuni, instituții, persoane, este o valoare inestimabilă de care dispune o comunitate, sau o anumită persoană fizică. Patrimoniul didactico-științific al USARB este alcătuit din documente cu valoare istorică, documentară, științifică, literară, bibliofilă și reprezintă mărturia a tot ce a fost creat în cadrul instituției, relevă amploarea realizărilor științifice ale colaboratorilor, reflectă potențialul științifico-didactic universitar. Autorii care au contribuit la producerea patrimoniului cultural și științific își rezervă un loc aparte în istoria USARB și în cultura națională. Prin acest fond Biblioteca universitară demonstrează funcția sa patrimonială și oferă o imagine cuprinzătoare asupra evoluției cercetării universitare.

În cadrul BȘ USARB a fost constituită colecția intangibilă și unică de documente - Colecția Depozit Obligatoriu Universitaria (DOU), acum câțiva ani, care integrează peste 2 800 - lucrări monografice, materiale ale conferințelor științifice și simpoziunilor, dicționare, lexicoane, ghiduri, curriculumuri, bibliografii, biobibliografii, cataloage, publicații în serie (reviste, anuare, buletine informative), materiale didactice, materiale promoționale, programe, alte documente. Depozitul Obligatoriu Universitaria este parte componentă a colecțiilor bibliotecare și constituie una din sursele de creștere a lor. Această colecție mai îndeplinește și funcția controlului științifico-bibliografic în Universitate. Statisticile ce urmează reprezintă o segmentare bibliometrică a colecției didactico-științifică autohtonă după:

Dinamica circulației în funcție de genul documentelor: didactice – 60%; științifice – 34%; beletristică – 6 %

Dinamica circulației în funcție de limba documentelor: română - 61%; rusă – 28%; ucraineană – 0,5%, engleză – 5%; limba germană – 1%; franceză – 4,3%; găgăuză – 0,2%.

Domeniul științific:

Nr.	Domeniul	Volum
	01 Generalități	3,5%
	02 Biblioteconomie. Bibliografie	18 %
	1/2 Filosofie. Religie	1,7%
	159.9 Psihologie	3%
	3/32 Științe sociale	2 %
6.	33/65 Economie. Management	2,4%
7.	34 Drept	5%
8.	37 Educație. Învățământ	20%
9.	5/63 Științe exacte, naturale	15%
10.	7 Artă, muzică	3%
11.	80 Limbă. Lingvistică	17%
12.	82 Literatură	8%
13.	91 Geografie	0,7%
14.	93 Istorie	0,9%

Datele prezentate reflectă clasificarea fondului de publicații după conținutul tematic, cea mai mare cantitate de documente sînt din domeniile: Educație. Învățământ, Biblioteconomie. Bibliografie, Limbă. Lingvistică, Științe exacte, naturale – acestea fiind domeniile de studii a Facultăților din cadrul Institutului Pedagogic, USARB.

Număr de unități per ani de ediție:

Anii	română	rusă	ucraineană	engleză	germană	franceză	găgăuză	Total
1952-1960	3	10						13
1960-1970	16	101	1					118
1970-1980	63	223				6	2	294
1980-1990	50	224				28	3	305
1990-2000	209	50	1	33	3	14		310
2000-2010	704	91	4	55	9	16		879
2011-2015	659	103	5	49	15	50		881
Total	1 704	802	11	137	27	114	5	2 800

Datele statistice ne demonstrează o sporire a numărului de profesori implicați în activitatea de cercetare științifică în ultimii 5 ani. În perioada anilor 2000-2010 au fost editate 879 publicații, iar în anii 2011 – 2015 - 881 ex. (100%).

Geografia editorială cuprinde țările: Moldova, România, Ucraina, Belarusia, Letonia, Kazahstan, Germania, SUA.

Rata de circulație a colecției DOU în ultimii 3 ani

2014	0,71
2013	0,68
2012	0,65

Rata de circulație variază, ne demonstrează o solicitare anuală bună în cadrul procesului de studiu și cercetare.

Patrimoniul didactico-științific al USARB a fost dezvoltat pe parcursul anilor, constituind, de fapt, veriga ce asigură legătura dintre generații. Printre primele publicații științifice vom numi analele - scrieri istorice ce înregistrează activitatea de cercetare științifică an de an. Cel mai vechi document aflat în păstrare este din anul 1954: Известия Крымского Педагогического Института имени М.В. Фрунзе: том.19. Кафедра русского языка. Симферополь, 1954. - 393 p. În această lucrare sînt publicate rezultatele cercetării științifice ale profesorului Victor Mighirin: Разные виды трансформации придаточного и главного предложений в русском языке, cu un volum de 112 pagini. Mighirin Victor are cca 100 de articole științifice, inclusiv 6 monografii. A creat o Școală științifică de lingvistică rusă în care s-au instruit cei mai valoroși specialiști din domeniu (A.A. Соловьева, В.М. Ронгинский, Л.С. Пастухова, Е.Н. Сидоренко, Н.И. Пельтихина, А.А. Колесников, Л.В. Колесникова и др.), a fost îndrumător științific la 45 de doctori în științe și la 5 doctori habilitați.

În anul 1969 este înregistrată prima biobibliografie a lui „Alec Russo” (1969), consacrată aniversării a 150 de ani de la nașterea scriitorului.

Cele mai importante documente din anii trecuți în care sînt reflectate rezultatele cercetărilor științifice ale Facultăților, menționăm:

- Ученые записки. Вып. 1. (Физико-математический), 1958
- Ученые записки. Вып. 2. (Филологический), 1958
- Ученые записки. Вып. 3. (Исторический), 1958
- Материалы научно-теоретической конференции студентов, 1962
- Курс де лимбэ молдовеняскэ литерарэ контемпоранэ. – К. : Шкоала Советикэ, Вол. 1–2, 1956. Ауторий: Бережан С.Г., Борщ А.Т., Быхов Б.М., Ваксман Б.И., Дырул А. М., Ешан Л. И., Кожухарь Ф. И., Комарницкий В. А., Корлэтяну Н. Г., Панкратьев Л. И., Печек Н. М., Рэдэуцан Л. Н., Соловьев В. П., Чорный И. П.
- Филипп, Николай Дмитриевич. Рассеяние радиоволн анизотропной ионосферой / Н. Д. Филипп ; науч. ред. А. А. Семенов ; Бельц. гос. пед. ин-т им. "А. Руссо". - К. : Штиинца , 1974. - 187 p. : fig.
- Croitoru, Serghei Fedoseevici. Музика ын класа 5 : Индикаций методиче / С. Ф. Кроитору. - К. : Лумина , 1976. - 67 p. - (Библиотека методикэ а школий).
- Мигирин, Виктор Николаевич. Гносеологические проблемы знаковой теории языка, фонологии и грамматики / В. Н. Мигирин ; отв. ред. С. Г. Бережан. - К. : Штиинца , 1978. - 138 p.
- Лаврик, Мария. Методика дезволтэрий ворбирий прешколарилор : Пентру инст. де ынвэцэмынт супериор / М. С. Лаврик ; суб ред. Е. Н. Ботезату. – К. : Лумина , 1985 – 203 p.
- Braghina, Vera Dmitrievna. Psihologia copilului : Culeg. de exerciții / V. D. Braghina, E. V. Stimer. - Ch. : Lumina , 1991 (Tip. Centr.). - 182 p.
- Чолану, Людмила Васильевна. Українське слово : перші кроки / Л. В. Чолану ; ред В. І. Воробченко ; Бельцке товариство укр. культури ; Бельцкий ун-т ім. "А. Руссо" ; Каф. укр. мови та літ. - Бельці : S.n. , 1996. - 146 p. + 7 f. : il.

Cercetătorii contemporani își etalează cunoștințele în monografii și manuale:

- Boișteanu Eduard. Parteneriatul social în sfera muncii : Monografie. Fac. de Drept, Catedra Dreptul Muncii. - Ch. : CEP USM , 2014.- 271 p. : an.;
- Pînzari, Veaceslav. Dreptul familiei. - București : Universul Juridic , 2015.- 638 p.;
- Țarălungă, Victoria. Drept internațional public : Curs universitar. Univ. de Stat ``Alec Russo`` din Bălți, Fac. de Drept și Științe Sociale, Catedra de Drept. - Bălți : [S.n.], 2015.- 296 p.;
- Gașițoi, Natalia. Analiză complexă : Curs universitar. Univ. de Stat ``Alec Russo`` din Bălți. - Iași : PIM, 2014.- 194 p. : fig.;
- Plămădeală, Gheorghe. Geologie istorică : (suport de curs pentru studenții specialității biologie și geografie) Univ. de Stat ``Alec Russo`` din Bălți, Fac. de Științe Reale, Economice și ale Mediului. - Ed. rev. și presc. - Bălți : Presa universitară bălțeană, 2015.- 169 p. : fig., tab.;

- Popa, Mihail. Cercetări privind structura și morfologia suprafeței, proprietățile electrice, optice și luminescente ale straturilor subțiri semiconductoare de ZnSe. - Iași : PIM, 2014.- 186 p. fig., tab.;
- Vrabie, Diana. Declinul istoric al Basarabiei și Bucovinei: mărturii și imagini. - Iași : Ed. Pim. 2014.- 173 p.; Cabac, Valeriu. Bazele programării : Cours fundamental Vol.1 : Tipuri elementare de date și structuri de control. - Bălți : Presa universitară bălțeană, 2013.- 221 p. : tab., fig.;
- Șleahțișchi, Maria. Romanul generației '80 : Construcție și reprezentare : Eseu. - Ch. : Cartier, 2014.- 247 p.;
- Сузанская, Татьяна Николаевна. Классика и современность: уроки русской литературы.- К. : [S.n.], 2015.- 387 p.;
- Бражук, Владимир. Образно-символическая система романа И. А. Гончарова „Обломов”. - Iași : PIM, 2014.- 140 p. etc.

Alcătuind acest fond, în care se păstrează lucrările doar într-un singur exemplar, creăm posibilitatea utilizatorilor de a avea informația deplină asupra creativității didactico-științifice în mediul universitar bălțean. Aici se depozitează primele lucrări ale tinerilor profesori ai Institutului Pedagogic, pedagogi care au pus bazele cercetării și au înfiripat germeii studiului aprofundat, devenite o sursă de inspirație autentică pentru actualii cercetători. Printre aceștia îi vom nominaliza pe:

- Ciornîi Ion: 6 monografii, mai multe articole în domeniul morfologiei
- Borșevici Ion: peste 300 de manuale, studii științifice, materiale didactice, cursuri universitare de politologie, sociolingvistică, istoria doctrinelor politice, 7 lucrări științifico-didactice
- Filip Nicolae: cca 200 de lucrări, inclusiv 5 monografii, 2 manuale, 135 articole, 27 teze ale referatelor, 25 rapoarte anuale cu rezultate ale investigațiilor științifice, 1 curs de lecții în 5 volume de radioelectronică
- Bortă Larisa: 3 monografii, 2 culegeri metodice, peste 100 de articole științifice și științifico-metodice
- Șaragov Vasile: 1 monografie, 9 brevete de invenție, cca 150 de articole șt.-metodice
- Belinschi Elena: 6 culegeri metodice, 11 manuale în colaborare, cca 30 articole
- Cabac Valeriu: peste 130 de articole, 1 monografie, 1 curs de formare pentru cadrele didactice universitare, 1 manual școlar experimental, 1 material didactic, 1 ghid metodologic ș.a. Îndrumător științific a 2 teze de doctor
- Plămădeală Gheorghe: 3 monografii, 1 manual, 3 suporturi de curs, 45 de publicații științifice și metodice.

Colecția adună lucrările profesorilor și cercetătorilor actuali ai universității:

- Popa Gheorghe: peste 150 de publicații, inclusiv 2 monografii, 3 dicționare;
- Prițcan Valentina: 2 monografii, peste 150 de articole științifice, manuale, ghiduri în colaborare, în calitate de expert a participat la elaborarea a materialelor de instruire și instrumente de evaluare, conducător șt. a 70 de teze de licență, 25 –teze de master etc.
- Gagim Ion: cca 100, inclusiv 4 monografii/studii monografice, 4 manuale, 2 dicționare, cca 80 de articole științifice și metodice, 7 lucrări didactice;
- Boincean Boris: autor/coautor a 4 monografii, un manual, 2 brevete de invenții, peste 270 de articole științifice publicate în țară și peste hotare;
- Topală Pavel: peste 150 de articole științifice, inclusiv 2 monografii, 2 manuale, 8 brevete de invenții;
- Zolotariov Elena: 3 monografii, cca 40 articole șt.-metodice etc.

Profesorii bălțeni prin cercetările lor au înscris pagini distincte și vizibile în istoria științei

din Republica Moldova, dar și peste hotarele ei, evidențiindu-se în diverse domenii. Menționăm, că rezultatele cercetărilor științifice ale mai multor profesori bălțeni și-au adus aportul la realizarea descoperirilor științifice din lume. Câteva din realizările savanților cu care ne mândrim:

Filip Nicolae – Personalitate de Excepție a secolului XX. Academicianul Nicolae Filip, alături de alte 2000 de personalități marcante ale sec. XX, a fost inclus în Outstanding Scholars of the 20 st Century, Cambridge, England, 2000. Activitatea științifică a doctorului habilitat Nicolae FILIP este o demonstrare a unității dintre teorie și practică pe care a reușit să le îmbine cu excelență. Cercetările experimentale inițiale au condus la crearea unor modele teoretice, care, la rîndul lor, au impus realizarea unor noi experimente, studierea propagării undelor radio prin ionosfera anizotropă și a sistemelor moderne de comunicații. Realizări deosebite: Circa 200 de lucrări științifice, cursuri universitare, materiale în domeniul pedagogiei, învățămîntului preuniversitar și universitar, rezultatele investigațiilor științifice oglindite în rapoartele anuale universitare.

Boincean Boris - savant de rezonanță mondială, Doctor habilitat în științe agricole, Profesor, este considerat unul din pionierii agriculturii ecologice din țară care promovează în cercetările sale, începînd cu anii 80 ai sec. XX ideea agriculturii durabile. Împreună cu colegi din SUA, Japonia, Franța, Marea Britanie, Germania, Rusia, Polonia, Cehia și alte țări, dr. Boris Boincean a realizat și continuă să realizeze cercetări în domeniul agriculturii ecologice. Realizări deosebite: Peste 200 de lucrări științifice: 5 monografii, 1 manual, peste 198 de articole, 2 brevete de invenții, traduceri, interviuri în presă. Aria geografică extinsă în care s-a publicat savantul: Moldova, România, Rusia, Ucraina, Polonia, Italia, Franța, Belgia, Grecia, SUA.

Doctorul habilitat, profesorul universitar **Pavel Topală**, talentat savant al neamului nostru, este recunoscut nu numai în Republica Moldova, dar și peste hotarele ei datorită competenței sale științifice și profesionale în domeniul Nanotehnologiilor neconvenționale de prelucrare a suprafețelor conductibile, utilizînd fenomenele descărcărilor electrice în impuls. Realizări: două monografii, două manuale, 8 brevete de invenții, peste 150 de articole științifice etc.

Activitatea de cercetare științifică a profesorilor bălțeni este reflectată în biobibliografiile, editate de bibliotecarii universitari. Acestor savanți colaboratorii bibliotecii le-au consacrat lucrări bibliografice (peste 20 de titluri), care vor reproduce generațiilor care vin autentice informații despre predecesorii lor.

În realizarea obiectivelor de cercetare științifică sînt implicate atît cadrele didactice, cît și studenții facultăților, în baza unor programe structurate pe diverse domenii. Implicarea studenților în activitatea de cercetare științifică și creație a devenit de ani de zile o realitate care întregește imaginea procesului de învățămînt, conferindu-i o mai pregnantă rigoare și performanță, trezind în sufletul studenților pasiunea pentru știință și gîndire. Potențialul de cercetare este exprimat în materialele conferințelor științifice ale studenților. Din anul 2004 în colecție se păstrează materialele colocviului științific Studențesc cu participare internațională „Interuniversitaria”, colegiul de redacție: Valentina Prișcan, Svetlana Stanțieru, Elena Sirota. Texte în limbile română, rusă, engleză.

Patrimoniul didactico-științific al USARB include și publicații periodice, rezultat al activității de cercetare a tuturor cadrelor didactice universitare: Artă și Educație Artistică, Confluente Bibliologice, Fizică și Tehnică: Procese, modele, experimente, Revista tehnocopia, NRF - Noua Revistă Filologică, SEMN, Sintagmele, Crenguța. USARB are înregistrate 2 reviste în Acces Deschis – Open Access - Limbaj și Context și Glotodidactica. Revista „Limbaj și context” este o revistă academică, internațională, de lingvistică, semiotică și știința literară. Este una din cele 12 reviste din Republica Moldova, inclusă în DOAJ -Directory of Open Access Journals, peer (double blind) reviewed, fondată, în anul 2009, de către conf. univ., dr. Angela COȘCIUG în cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova. Din 2010 revista apare cu suportul financiar al administrației orașului Basel, Elveția. Revista este indexată în baze de date internaționale care oferă un coeficient de valoare sau un factor de impact: Index Copernicus Journals Master List, DRJI, OAJI (OAJI1, OAJI2) și CiteFactor. Totodată, este inclusă în bazele de date internaționale: EBSCO (EBSCO1, EBSCO2, EBSCO Open Science Directory, EBSCO Slovak Consortium Database), ProQuest, DOAJ, MLA, Summon Serials Solutions, WorldCat, Orbis Cascade Alliance Summit WorldCat, ZDB, The Linguist

List, Datenbank-Infosystem, Fabula – la recherche en littérature, Journal Index, Kubon&Sagner, Vaggi.orgDirectory, La Crieé – périodiques en ligne, JurnOpen Directory of e-Journals și Prospector Databa se.

Cercetarea științifică a fost și rămâne o componentă de bază a activității BȘ USARB. Bibliotecarii pun la dispoziția utilizatorilor, de azi și de mâine, literatură de specialitate, în așa mod se demonstrează activitatea Bibliotecii Științifice, începând cu anul 1961 prin 500 documente publicate de autori/alcătuitori: Tlehuca Faina, Scurtu Elena, Fotescu Maria, Gorodnaia E., Soroțcaia C., Harconița Elena, Mihaluța Lina, Stratan Elena, Nagherneac Ana, Cristian Elena, Ciobanu Silvia, Raileanu Ludmila etc.

Producția editorială a cadrelor didactice universitare este impunătoare prin valoarea științifică, înalta solicitare și circulație pe care o capătă imediat ce se înscrie în fond. Pe an ce trece numărul lucrărilor profesorilor bălțeni crește, îmbogățind cu noi și noi realizări știința și arta țării. Sistematizând și orânduind informația despre aceste lucrări bibliotecarii bălțeni au întocmit pe parcursul anilor peste 70 indici bibliografici, care facilitează navigarea prin multitudinea de articole, publicații și monografii ale profesorilor bălțeni, prodigioși în sfera lor de activitate.

Mulțumim autorilor care recunosc meritul pe care îl au bibliotecarii în investigațiile desfășurate, mărturie fiind generoasele donații oferite Bibliotecii la orice nouă apariție. Valorificarea producției științifice, patrimoniului didactico-științific al USARB presupune, pe de o parte, buna conservare și prezervare a acestora și, pe de altă parte, organizarea accesului la aceste documente, astfel încât să poată să își îndeplinească misiunea de dezvoltare culturală, socială, economică și educativă.

Prezentăm o gamă variată de activități de popularizare și valorificare a patrimoniului universitar :

- Împrumut la domiciliu, consultare în săli de lectură
- Expoziții tradiționale, expoziții on-line
- TV clipuri tematice, prezentări de carte tradiționale și în Power Point
- Lansări de carte
- Cultura informației
- Promovarea prin intermediul platformelor de comunicare și socializare: Pagina Web, Blog, Facebook, Twitter, SlideShare, Google+, Calameo, Issuu, Scribd, Delicious, Pinterest, YouTube, Flickr.

Prin activități eficiente de management și marketing, proiectate și urmărite pe termen lung, se poate realiza nu numai conservarea și păstrarea patrimoniului științific universitar, dar și mai buna sa cunoaștere de către societate în ansamblu. Menționăm doar câteva expoziții:

- Expoziția informativă anuală; Contribuții Științifico-didactice ale USARB; Salonul editorial Universitar *Contribuții științifice ale cadrelor didactice și ale bibliotecarilor*.
- Expoziții on-line: Contribuții științifice ale profesorilor și bibliotecarilor universitari; 20 de ani învățământul economic USARB; Bibliotecarul – Om de cultură, creator, formator, furnizor de informații calitative etc.

Dezvoltarea arhivelor electronice instituționale reprezintă o abordare foarte nouă, iar depozitele de succes ar putea revoluționa promovarea publicațiilor științifice din comunitățile academice, deschizând accesul la cercetare mult mai rapid în procesul de descoperire și formând alte deprinderi de cercetare și comunicare a informației. În contextul mișcării globale Accesul Deschis la informație, în anul 2012, BȘ USARB a inițiat Proiectul Repozitoriul Instituțional, arhiva ORA USARB, care a avut drept scop promovarea imaginii și vizibilității produsului științific al cercetătorilor. <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>

Concluzii

Patrimoniul didactico-științific al USARB de la fondare pînă în prezent constituie un tezaur a tot ce a fost creat în cadrul instituției. Biblioteca este orientată spre stocarea, conservarea și valorificarea tuturor publicațiilor editate de profesorii și bibliotecarii USARB. Avem convingerea că lucrarea va contribui la o mai bună cunoaștere a colecției, la trezirea interesului față de valorile patrimoniale, față de istoria universității.

Administrarea produsului științific este o problemă vitală pentru prezervarea și dezvoltarea acesteia, pentru studierea, cunoașterea și promovarea sa, astfel încât întreaga societate să poată beneficia de cunoașterea dezvoltată.

Referințe bibliografice:

1. CRISTIAN, Elena, CECAN, Svetlana. Depozit Legal Universitaria – fond intangibil al patrimoniului unversitar. In: *Confluențe Bibliologice*. 2013, nr.1-2, pp. 33-41. ISSN 1857-0231.
2. POPA, Iulius. *Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți (1945-2015)*. Ch. : [s.n.], 2015 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). 516 p. ISBN 978-9975-53-538-0.
3. TOPALO, Valentina. Suportul informațional și documentar ai cercetărilor științifice. In: *Confluențe Bibliologice*. 2010, nr.1-4, pp. 85-90. ISSN 1857-0231.